

GLG

GG — Bled
GG — Kranj
ALPLES — Železniki
JELOVICA — Škofja Loka
LIP — Bled
ZLIT — Tržič
AERO-CELULOZA — Medvode
GRADIS-LIO — Škofja Loka

LETO IV ŠTEV. 2 1979

GLASILO SESTAVLJENE ORGANIZACIJE: ZDRUŽENO GOZDNO IN LESNO GOSPODARSTVO »GLG« BLED

Trajno medsebojno sodelovanje je osnova za nadaljnji razvoj

Problem, da sta se na škofjeloški Trati razvijali dve lesni podjetji drugo mimo drugega, z vsem tistim, kar takšno ravnanje prinese s seboj, ni nov. Njegov zarodek je nastal že pred leti, le da je letos najglasneje prišel do izraza in sicer, ko so o tem spregovorili delegati skupščine občine Škofja Loka ter člani posebne delovne skupine CK ZK Slovenije. Seveda je pri tem treba poudariti, da nihče ni rekel, da je tisto, kar je bilo in kar je sedaj, samo slabo. Glede na to, kakšen je položaj na trgu, je položaj obeh, tako Jelovice kot Gradisa, dober, vendar pa je osnova za nadaljnji razvoj predvsem v trajnem medsebojnem sodelovanju.

Rezultat raznih obiskov, razgovorov, dogovorov, je osnutek samoupravnega sporazuma o trajnem medsebojnem sodelovanju, o katerem prav zdaj razpravljajo delavci obeh delovnih organizacij. Razprava mora biti končana do 15. oktobra. Če se bodo delavci z osnutkom strinjali, bo z novim letom že stopil v veljavo.

Vsekakor pomeni velik korak naprej v medsebojnih odnosih že osnutek sam. Več o tem je povedal predsednik kolegijskega poslovnega organa GLG Bled Pavle Tolar.

»Če bodo delavci osnutek tega sporazuma sprejeli, v kar pa sem prepričan, bo to pomenilo veliko dobrega za razvoj obeh delovnih organizacij. Seveda je treba povedati, da je bilo treba veliko dobre volje, usklajevanja, že v samih komisijah, da je osnutek ugledal beli dan.

V več členih smo zapisali, kako se moramo odslej obnašati in usklajevati celotni nadaljnji razvoj, osnutek sporazuma pa predvideva tudi ustanovitev posebnega poslovnega odbora, ki bi ga sestavljali predstavniki obeh organizacij. Ta odbor bi usklajeval in usmerjal nadaljnje delovanje.

Več stvari je zapisano v osnutku, ki so zelo pomembne. Najprej to, da smo se dogovorili, da bi bila primarna predelava lesa na Trati pri Gradisu, ki ima moderno rekonstruirano žago, s tem, da bi ta žaga razrezala tudi najmanj 20.000 kubičnih metrov lesa letno za Jelovico. Tako Jelovici ne bi bilo potrebno graditi nove žage, imela pa bi zagotovljen potreben razrez.

Eden od največjih uspehov je tudi, da smo se v osnutku dokončno dogovorili o proizvodnji montažnih hiš. Ogromnega pomena in prihranka bi bilo, če bi Jelovica in Gradis res »razvijala« hišo skupaj. Predvideno je, da bi imela skupni inženiring pri Jelovici.

Najbolje bi bilo kar prepisati nekaj členov iz osnutka sporazuma. Tako bi Jelovica in Gradis — TOZD LIO Škofja Loka v lesnoindustriji cono razvijala primarno predelavo lesa, proizvodnjo stavbnega pohištva, termoton stekla, montažnih objektov, tesarskih konstrukcij in opažnih sistemov, specializirano trgovino z lesnoindustrijskimi in ostalimi gradbenimi materiali ter morebitne druge programe.

GIP Gradis, TOZD LIO Škofja Loka naj bi bil nosilec razvoja primarne predelave lesa, proizvodnje izventipskega stavbnega pohištva, proizvodnje lesenih zgradb, barak in provizorijev ter tesarskih konstrukcij in opažnih sistemov.

Jelovica lesna industrija Škofja Loka s svojimi tozdi pa naj bi bila nosilec razvoja industrijske proizvodnje stavbnega pohištva, proizvodnje termoton stekel, industrijske proizvodnje stanovanjskih in drugih objektov ter specializirane trgovine z lesnoindustrijskimi in ostalimi gradbenimi materiali.

Vsekakor bi to pomenilo razumno, gospodarno obnašanje, združevanje namesto

drobljenja sil. Rezultat takega obnašanja mora biti boljši poslovni uspeh. Zakaj bi investirali, podvajali zmogljivosti, če tega ni treba.

Ob vsem tem bi dejal, da bi bilo treba take ali podobne sporazume pripraviti tudi v kakšnih drugih sredinah, pri čemer gledanje ne bi smelo biti ozko, zgolj za lastne koristi, četudi na škodo drugih. Pri naši lesni surovini si moramo prizadevati, da bomo živeli čimbolje vsi, ne le posamezne temeljne organizacije.

Prvo spodbudno lastovko na tem področju pa pomenijo priprave za sporazume med blejskim LIPom in škofjeloško Jelovico glede proizvodnje oken in vrat.

Oglarjenje še živi. Reportaža o prireditvi na zadnji strani.

SOZD GLG v prvem polletju

Analiza gospodarsko-finančnih dosežkov članic GLG

Ugotovitve iz analize izhajajo že po odmiku polletja, vendar so še aktualne, zato jih v celoti objavljamo:

1. Precej znaten pojav sezonskega zastoja, ki smo ga v pogledu obsega proizvodnje ugotavljali za I. tromesečje t. l., na dosežke ob koncu I. polletja t. l. ni imel močnejšega vpliva, ker so ga članice SOZD GLG v največjem delu nadomestile s povečano dejavnostjo v II. tromesečju t. l., kar še posebej velja za gozdarske organizacije in tudi za pretežni del organizacij lesne in celulozne predelave.

Izjemo od tega pravila ugotavljamo le pri TOZD okna-vrata in pri TOZD montažnih objektov v Jelovici, kjer obseg proizvodnje tako linije oken in vrat, kakor

brezkompromisno težijo k preusmeritvi na tuja tržišča.

Prav na področju izvozne dejavnosti pa — z izjemo LIP-a Bled in v omejenem obsegu tudi gozdarskih organizacij — ugotavljamo visoko zmanjšanje izvoza zlasti pri Jelovici, Alpesu in Celulozi Medvode. Neugodne posledice takega stanja še zlasti v Alpesu občutno stopnjujejo, zaviralno pa bodo na obseg dejavnosti vplivale tudi poostrene restrikcije pri uvozu.

Nižji obseg izvoza ni samo v očitnem nasprotju z našo splošno gospodarsko usmeritvijo, temveč neposredno ogroža nor-

Od gornje ocene poslovnih rezultatov odstopata — kot že uvdoma omenjeno — TOZD okna in vrata ter TOZD Montažni objekti v Jelovici.

Poudariti pa je treba pozitiven preobrat v rezultatih poslovanja Celuloze Medvode, kjer je izdatno povečana udeležba premaznih papirjev AC in CF kvalitete omogočila povečani obseg celotnega prihodka in dohodka, iz katerega se že oblikuje minimalni obseg akumulacije.

Realno vrednost doseženega obsega celotnega prihodka je treba presojati vsekakor tudi glede na inflacijski vpliv povečanja prodajnih cen končnih izdelkov lesne industrije, ki je te cene skušala prilagoditi vse večji

Poleg obveznosti za splošno in skupno porabo se v delitvi družbenega proizvoda močno odražajo tudi plačane obresti za najete kredite, ki se po udeležbi pri lesni industriji zvišujejo od 3,9 % na 5 % od doseženega btto dohodka.

Z izjemo GG Bled se je iz teh razlogov delež čistega dohodka v btto dohodku v I. polletju t. l. znižal i. s. pri lesni industriji od 66,6 % na 63,7 % GG Kranj od 59,6 % na 57,2 % Celulozi Medvode od 49,1 % na 38,5 % ter za SOZD GLG od 62,1 % na 58,1 %, medtem ko je celotno gospodarstvo Gorenjske doseglo v tem pogledu pozitivni rezultat (in-

V lesni industriji v negativnem smislu močno odstopajo dosežki v **Jelovici Škofja Loka** iz razlogov, ki smo jih že omenili. Zaradi izgube v TOZD Montažni objekti je predložen poseben sanacijski program, ki po predlaganih ukrepih računa z odpravo sedanjega položaja do konca tekočega leta.

Izredno ugodno izstopajo kazalci pri GG Bled in še posebej pri Celulozi Medvode, ki je z doseženimi rezultati v proizvodnji večvrednih premaznih papirjev dosegla bistveno povečanje dohodka, in sicer po vrednosti dohodka na delavca v SOZD GLG že uvršča na prvo mesto (lani z din 42.857 na delavca še na zadnjem mestu).

PRIMERJAJMO SE — Prvič objavljamo primerjalne kazalce in »rang« lestvice po TOZD.

Proizvodne TOZD lesarstva in celuloze v I. polletju 1979

Preglednica IV a

TOZD	Število delavcev po vskalk. urah	Dohodek na delavca	Vrstni red po dosežku	Btto sred. za reprod. na delavca	Vrstni red po dosežku
Kovinska predelava Alples	55	231.060	1	95.425	1
Žaga ZLIT Tržič	49	178.591	2	47.510	7
Aero-Celuloza Medvode	516	175.064	3	66.884	2
Sestavljivo pohištvo Alples	262	169.444	4	53.220	4
Hojstrana - LIP Bled	54	154.963	5	38.481	8
Rečica - LIP Bled	300	153.553	6	50.496	5
Fonsko in garniturno pohištvo Alples	197	146.106	7	54.724	3
Gradis LIO Škofja Loka	259	143.065	8	48.282	6
Podnart - LIP Bled	71	134.141	9	31.775	10
Lesna predelava ZLIT Tržič	73	123.821	10	30.027	11
Proizvodnja oken Jelobor - Jelovica	142	115.874	11	32.033	9
Pohištvo, tapetnistvo ZLIT Tržič	115	107.678	12	17.278	16
Primarna predelava lesa Predvor - Jelovica	182	106.066	13	25.810	12
Proizvodnja oken in vrat - Jelovica	412	101.570	14	19.516	15
Predelava masivnega lesa Alples	136	100.790	15	24.545	13
"Tomaž Godec" - LIP Bled	483	99.650	16	24.151	14
Montažni objekti - Jelovica	225	61.651	17	3.933	17

tudi obseg montaže objektov na gradbiščih zaostajajo celo za dosežki ob koncu lanskega I. polletja.

Ugodna konjunktura na domačem trgu je še nadalje spremljala lesno predelavo, vendar jo že ostro omejujejo ukrepi kreditno-monetarne politike, ki

malno tekoče poslovanje in možnost bodočega razvoja.

a) Glede na dosežke v I. polletju pr. l. smo v SOZD GLG v I. polletju t. l. po dejavnostih (glej preglednico I.) dosegli naslednje povečanje (v indeksih, če l. 1978 pomeni 100):

Elementi	Lesna ind.	Gozdarstvo	Celuloza	Skupaj
Celotni prihodek	130	135	126	130
Porabljena sredstva	133	131	96	126
Dohodek	122	140	408	138
Družbeni proizvod (btto dohodek)	123	139	232	136
Btto osebni dohodki	120	127	134	123
Akumulacija	130	213	—	144
Btto sredstva za reprod.	132	166	117	133

Primerjava med skupnimi dosežki lesne industrije v SOZD

GLG in gorenjske industrije pa je naslednja:

Elementi	Gorenjska	GLG
Celotni prihodek	123	130
Porabljena sredstva	121	133
Dohodek	127	122
Btto osebni dohodki	128	120

Iz gornjih podatkov ugotavljamo, da članice SOZD kot celota uspešno poslujejo, kar je pri povečanem obsegu prodaje posledica povečane proizvodnje ob večjem izkoriščanju proizvodnih

zmogljivosti in ob povečani stopnji zaposlitve, ki je nasproti I. polletju 1978 znašala po povprečnem številu zaposlenih po vkal-kuliranih urah za:

Alples	+ 4,8%
Gradis	+ 4,4%
Jelovica	+ 6,2%
LIP Bled	+ 1,6%
ZLIT Tržič	+ 4,1%
LESNA INDUSTRIJA	+ 4,3%
GG Bled	+10,0%
GG Kranj	— 0,4%
GOZDARSTVO	+ 4,3%
Celuloza Medvode	—
SOZD GLG	+ 3,8%

podražitvi osnovnih surovin in reprodmaterialov.

Stopnja inflacije je glede na primerjalno obdobje I. polletja 1978 preseгла dolgoletna povprečja, zato je možno realno stopnjo porasta celotnega prihodka zreducirati le na dejanski obseg porasta proizvodnje, ki ga v lesni in celulozni industriji cenimo z okoli 10 %, v gozdarstvu pa z okoli 6 % (GG Bled 11 %, GG Kranj 4 %).

Temu primerno je treba presojati tudi realni porast družbenega proizvoda in dohodka, ki se zaradi povečanega obsega porabljenih sredstev praktično zreducira po realni vrednosti na doseženi obseg vrednosti iz istega obdobja preteklega leta, z delno izjemo gozdarskih organizacij, ki so z višjim vrednotenjem sortimentov blagovne proizvodnje presegle stopnjo naraščanja porabljenih sredstev.

Taka kritična presoja rezultatov opravičuje družbena prizadevanja po stabilizacijskem obnašanju na vseh ravneh, da bi preprečili razvrednotenje sicer doseženih rezultatov v materialni proizvodnji združenega dela.

b) S stališča delitve dosežene-ga btto dohodka (družbenega proizvoda) je iz preglednice II. razviden porast deleža družbenih obveznosti za splošno in skupno porabo (brez obresti in dela dohodka za skupne službe) pri lesni industriji celo od 13,1 % na 14,4 %. Po znižanju prispevnih stopenj in republiškega davka na dohodek v drugi polovici lanskega leta bi lahko pričakovali obratno stanje, kot ga sicer ugotavlja tudi analiza SDK za celotno gorenjsko gospodarstvo.

Iz naše analize pa izhaja, da nekateri TOZD-i lesne industrije v GLG ne morejo koristiti davčnih olajšav pri davku na dohodek zlasti še tistih, ki so vezani na doseženi obseg izvoza. Zato se npr. skupne obveznosti dvigujejo pri Alpesu od 13,3 % na 17,1 % in LIO Gradisu od 16,6 % na 18 %, kar pa v skupnem obsegu povečanja obveznosti lesne industrije predstavlja bistveni delež.

Zakaj tako velike razlike?

Gozdarske TOZD v I. polletju 1979

Preglednica IV b

TOZD	Število delavcev po vskalk. urah	Dohodek na delavca	Vrstni red po dosežku	Btto sred. za reprod. na delavca	Vrstni red po dosežku
Gozdarstvo Bohinj - GG Bled	86	271.523	1	93.813	1
TOK Tržič - GG Kranj	11	226.636	2	8.000	12
TOK Radovljica - GG Bled	53	206.113	3	20.509	6
TOK Predvor - GG Kranj	35	203.485	4	8.600	11
TOK Škofja Loka - GG Kranj	51	171.803	5	6.686	13
Gozdarstvo Pokljuka - GG Bled	105	163.704	6	34.066	4
Gozdarstvo Jesenice - GG Bled	64	146.640	7	38.578	2
Gradbeništvo - GG Bled	61	134.868	8	30.770	5
Avtoprevoznništvo - GG Bled	60	119.666	9	35.933	3
Gozdarstvo Škofja Loka - GG Kranj	77	119.493	10	15.104	8
Gozdarstvo Predvor - GG Kranj	84	118.547	11	9.524	10
Gozdarstvo Tržič - GG Kranj	91	110.516	12	11.506	9
Gradbeništvo in transport - GG Kranj	115	98.017	13	18.478	7

deks dohodka 132, indeks čistega dohodka pa 136).

Ne glede na povečane obveznosti iz dohodka pa ugotavljamo, da so članice GLG pri delitvi ostanka čistega dohodka upoštevale potrebo po racionalni delitvi sredstev za osebne dohodke, katerih udeležba se v btto dohodku znižuje pri lesni industriji od 42,7 % na 41,5 % gozdarstvu od 44,4 % na 40,5 % Celulozi Medvode od 46,5 % na 26,8 %.

Od tega pravila odstopa edino le delitev čistega dohodka pri Jelovici Škofja Loka, ki zaradi izpada dohodka pri TOZD Montažni objekti zvišuje udeležbo hodku od 44,8 % na 49,4 %. To je posledica izpada realizacije montažnih objektov na glavnem gradbišču Bantale v Stražišču zaradi zastoja gradbenih in montažnih del, ki po vmesnih fazah sproti obremenjujejo porabljena sredstva in povzročajo izplačila osebnih dohodkov brez ustreznega pokritja v dohodku.

c) Primerjalni kazalci

Iz preglednice III. so razvidni najvažnejši primerjalni kazalci o poslovnih dosežkih, iz katerih lahko ugotavljamo naslednje:

Zaradi povečane stopnje zaposlitve (4,3 % v lesni industriji in gozdarstvu) so indeksi porasta dohodka, čistega dohodka in osebnih dohodkov na delavca nižji od indeksov doseženih v globalu za posamezno delovno organizacijo.

Kazalci potrjujejo ugotovitev o primernosti delitve osebnih dohodkov glede na doseženo stopnjo porasta čistega dohodka z izjemo Jelovice Škofja Loka, ki za TOZD Montažni objekti predlaga posebne sanacijske ukrepe. Še vedno pa so po kazalcih prisotne precejšnje razlike med dosežki glede na doseženi dohodek na delavca.

Tako od povprečja v lesni industriji GLG odstopajo (+ ali — N dinarjev za I. polletje 1979):

Alples	+ 39.140 din
LIO Gradis	+ 18.203 din
Jelovica	— 25.895 din
LIP Bled	— 2.582 din
ZLIT Tržič	— 8.191 din

Za vrednotenje dosežkov so zanimivi dosežki po posameznih proizvodnih TOZD-ih, ki jih navajamo v preglednici IV.

Vsekakor je vredno podčrtati, da so po vrednosti dohodka na delavca od 11. mesta navzdol razvrščeni vsi proizvodni TOZD-i v Jelovici Škofja Loka, poleg njih pa še TOZD-i pohištvo in tapetnistvo Tržič (12. mesto), masivna predelava lesa Alples (15. mesto) in »Tomaž Godec« Bohinj (16. mesto).

Edinole TOZD Jelobor Gorenja vas se po vrednosti doseženih sredstev za reprodukcijo uvršča na ugodnejše 9. mesto.

II.) Investicijska vlaganja in koriščena osnovna sredstva

Investicijska vlaganja so potekala skladno s programi srednjeročnega razvoja, njihova dinamika pa je letos v primerjavi s I. polletjem 1978 naslednja:

v 000 din		
I. polletje		
	1978	1979
Alples	21,914	44,985
LIO Gradis	872	30,292
Jelovica Škofja Loka	29,883	22,569
LIP Bled	15,439	18,351
ZLIT Tržič	5,390	358
LESNA INDUSTRIJA	73,498	116,555
GG Bled	13,196	11,074
GG Kranj	6,949	13,741
GOZDARSTVO	20,145	24,815
AERO Celuloza	3,156	13,665
SOZD GLG	96,799	155,035

Povečanje dinamike v I. polletju t. l. gre zlasti na račun izgradnje polnojarmenika v LIO Gradis in salona pohištva v Alplesu in je poleg bančnih sredstev v velikem delu finansirana z deležem iz sredstev lastne akumulacije ter inozemskimi krediti za opremo.

Z aktiviranjem investicij v teku I. polletja in ob revalorizaciji osnovnih sredstev po zaključnih računih koncem I. 1978 se je obseg povprečno uporabljenih osnovnih sredstev ob koncu I. polletja t. l. povečal:

	v 000 din		
	Stanje v I. polletju		% povečanja
	1978	1979	
Alpes	121,532	214,391	+76 %
LIO Gradis	32,085	50,936	+58 %
Jelovica	86,697	135,710	+56 %
LIP Bled	156,578	210,290	+34 %
ZLIT Tržič	37,213	46,747	+25 %
LESNA INDUSTRIJA	434,105	658,074	+51 %
GG Bled	176,659	214,327	+21 %
GG Kranj	82,715	117,731	+42 %
GOZDARSTVO	259,374	332,058	+28 %

Kakorkoli na gornje stanje v velikem delu vpliva obvezna revalorizacija osnovnih sredstev, nam % povečanja jasno odraža tudi večjo ali manjšo stopnjo novih vlaganj v investicije, ki je izrazito poudarjena pri Alplesu

nja vlaganj pri GG Kranj, kjer se v večjem obsegu odražajo aktivirane investicije v gozdne komunikacije.

Podatke za AERO Celulozo v tem sklopu ne obravnavamo, ker ustrezni podatki ob času iz-

železniki, LIO Gradisu in Jelovici, precej pa ta stopnja napram povprečju lesne industrije zaostaja pri LIP-u Bled in ZLIT-u Tržič ter v GG Bled.

V odnosu na nizek nivo prejšnjih obdobij se privikrat močnejše pojavlja tudi povečana stop-

delave te analize še niso vsklajeni.

III.) Finansiranje tekoče reprodukcije in likvidnost poslovanja

Primerjava povprečno uporabljenih obratnih sredstev nam kaže naslednje:

	v 000 din		
	Stanje v I. polletju		pove-
	1978	1979	čanja
			%
Alpes	260,289	419,590	+ 61 %
LIO Gradis	64,146	101,230	+ 58 %
Jelovica	303,001	334,815	+ 10 %
LIP Bled	191,302	281,044	+ 47 %
ZLIT Tržič	27,210	50,299	+ 85 %
LESNA INDUSTRIJA	845,948	1,186,978	+ 40 %
GG Bled	94,656	107,356	+ 13 %
GG Kranj	62,754	80,969	+ 29 %
GOZDARSTVO	157,410	188,325	+ 20 %

Izredno povečana stopnja uporabljenih obratnih sredstev presega porast obsega skupnega po-

slovanja, kar je razvidno iz udeležbe celotnega prihodka v koriščenih obratnih sredstvih:

	v I. polletju	
	1978	1979
Alpes	121 %	85 %
LIO Gradis	137 %	116 %
Jelovica	156 %	174 %
LIP Bled	135 %	137 %
ZLIT Tržič	213 %	208 %
LESNA INDUSTRIJA	141 %	130 %
GG Bled	113 %	142 %
GG Kranj	177 %	178 %
GOZDARSTVO	139 %	157 %

Izrazito slabši položaj v teh odnosih se kaže pri Alplesu Železniki, delno pa tudi pri LIO Gradis Škofja Loka in ZLIT-u Tržič, kar je posledica večje vezave sredstev zaradi nekritih terjatev, povečanih zalog materiala, zalog nedovršene proizvodnje in tudi že delnega porasta zalog gotovih izdelkov. Povečana vezava zaradi zalog materiala, nedovršene proizvodnje in zalog go-

tovih izdelkov je v glavnem sezonsko pogojena, prispeva pa k splošnemu zmanjšanju likvidnosti poslovanja lesne industrije.

Zmanjšanje likvidnosti poslovanja se občuti zlasti pri Alplesu Železniki zaradi restriktijskih ukrepov bančne politike na področju potrošniških kreditov in omejevanja možnosti eskontiranja menic pri Ljubljanski banki, kar ob splošnem pomanjkanju

kreditnih sredstev omejuje obseg prodaje in dotok novih naročil s strani velikih trgovskih organizacij.

Tako stanje na področju kreditne politike se tudi v obdobju po izteku I. polletja še zaostčuje, naročila za pohištvo pa usihajo delno tudi zaradi reakcije kupcev na povečano udeležbo pri Vsee glasnejše so napovedi, da najetju potrošniških kreditov. se bo obseg novih naročil za pohištvo zmanjšal tudi zaradi manjšega obsega stanovanjske graditve, kar utegne prodajne perspektive še poslabšati.

Od tako poslabšanega konjturnega stanja, kot ga začrtokrat kaže prodaja pohištva, pa prodaja stavbnega pohištva še ni prizadeta, ker njegove prodajne poti niso v občutni meri zavisne od posredniških trgovskih organizacij in se v večji meri vežejo na neposredne kupce (lastna trgovska mreža, neposredne dobave gradbeništvu, izvoz).

IV.) Zunanjetrgovinsko poslovanje

Iz preglednice V. so razvidni podatki o zunanjetrgovinski menjavi, ki kažejo na zaskrbljujoče stanje z izemo LIP-a Bled, ki je svoj položaj še izboljšal.

Prednosti take stalnosti v izvozni orientaciji LIP-a Bled se obrestujejo tudi že v finančnem pogledu. Temu nasproti pa Alples in Jelovica s tako usmeritvijo nista uspela, kar v pogojih naše stvarnosti ne more ostati brez ekonomskih posledic in to že danes, kaj šele v neposredni prihodnosti. Ne nazadnje, tako nazadovanje v izvozu predstavlja bistveni odmik od začrtanih ciljev sedanjega srednjeročnega plana.

Jože Dolenc

Podatki iz periodičnih obračunov za I. polletje 1979

OZD		v 000 din											
		Celotni prihodek		Porabljene surovine		AM po predp. stopn.		Porabljena sredstva		Dohodek		Btto do-Obvezn. hodek os. za skupno	
		78	79	78	79	78	79	78	79	78	79	78	79
Alpes	78	316.378	141.757	5.690	203.570	112.808	118.498	15.736	40.825	21.116	26.806		
	79	358.757	153.383	8.513	215.874	142.883	151.396	25.926	51.285	38.076	46.589		
	ind.	113	108	150	106	127	127		126	180	174		
LIO-Gradis	78	88.311	44.211	1.176	59.544	28.767	29.943	4.954	12.063	8.700	9.876		
	79	115.869	59.998	1.636	78.609	37.261	38.697	6.944	15.197	11.069	12.505		
	ind.	131	136	122	132	132	129		125	127	127		
Jelovica	78	475.544	142.479	5.411	349.918	125.627	131.068	16.991	58.663	19.882	25.324		
	79	555.420	206.263	7.047	456.137	129.230	156.345	17.488	67.315	9.600	16.647		
	ind.	123	145	130	139	102	104		115	48	66		
LIP Bled	78	253.580	118.318	7.419	165.683	92.696	103.315	11.637	48.251	12.828	20.247		
	79	387.673	157.518	10.238	262.998	124.880	134.910	17.171	57.540	22.297	32.535		
	ind.	149	133	138	158	134	134		117	174	161		
ZLIT Tržič	78	58.023	29.196	1.118	34.702	23.321	24.439	3.776	12.591	3.943	5.061		
	79	104.894	61.559	1.478	69.420	35.476	36.954	4.222	15.618	5.249	6.727		
	ind.	130	211	132	200	152	151		124	133	133		
Lesna indu-	78	1.197.056	475.961	20.844	814.417	383.419	404.263	53.094	172.393	66.470	87.314		
strija	79	1.552.628	638.561	28.712	1.083.032	469.598	498.310	71.751	206.955	86.291	115.003		
skupaj	ind.	130	134	138	133	122	123		120	130	132		

* po upoštevanju din 4,304.000 izgube pri TOZD montažni objekti

OZD		v 000 din											
		Celotni prihodek		Porabljene surovine		AM po predp. stopn.		Porabljena sredstva		Dohodek		Btto do-Obvezn. hodek os. za skupno	
		78	79	78	79	78	79	78	79	78	79	78	79
GG Bled	78	107.610	6.752	6.836	53.611	53.799	60.635	16.736	23.387	4.469	11.305		
	79	153.246	10.295	8.092	71.465	81.780	89.872	22.320	31.290	11.595	19.687		
	ind.	142	152	118	132	152	148		133	259	181		
GG Kranj	78	111.559	5.695	2.899	61.554	50.004	52.903	13.375	26.960	1.926	4.825		
	79	143.933	6.657	4.357	79.652	64.281	68.618	17.892	32.880	2.047	6.384		
	ind.	129	116	150	129	129	129		122	106	132		
Gozdarstvo	78	219.169	12.447	9.735	115.365	103.803	113.538	30.111	50.347	6.395	16.130		
	79	297.179	16.932	12.429	151.117	146.061	158.490	40.212	64.170	13.642	26.071		
	ind.	135	136	127	131	140	139		127	215	165		
Celuloza	78	228.247	147.723	29.452	206.133	22.114	51.566	7.382	23.972	-	29.452		
Medvode	79	289.027	156.649	29.561	198.655	90.333	119.894	16.175	32.160	4.951	34.512		
	ind.	126	106	100	96	408	232		134		117		
SOZD GLG	78	1.675.252	636.131	60.031	1.135.915	509.336	569.267	90.587	246.712	72.865	132.896		
skupaj	79	2.138.834	812.142	70.702	1.432.844	705.992	776.694	128.138	303.285	104.884	175.586		
	ind.	150	128	118	126	138	136		123	144	133		

Delitev družbenega proizvoda (bruto dohodka) za I. polletje 1979

OZD		v 000 din											
		Družbeni proizvod (btto dohodek)		Obveznosti za skupno in splošno porabo		Čisti dohodek		Brutto OD		Akumulacija		Brutto sredstva za reprodukcijo	
		78	79	78	79	78	79	78	79	78	79	78	79
Alpes	78	118.498	15.736	13,3%	73.493	62,0%	40.825	34,5%	21.116	17,8%	26.806	22,6%	
	79	151.296	25.926	17,1%	86.745	57,3%	51.285	33,9%	38.076	25,2%	46.589	30,8%	
	ind.	127	113		118		127		126		180		
LIO Gradis	78	29.943	4.954	16,6%	19.371	64,7%	12.063	40,3%	8.700	29,1%	9.876	33,0%	
	79	38.697	6.944	18,0%	24.704	63,8%	15.197	39,3%	11.069	28,6%	12.505	32,3%	
	ind.	131	136		132		132		125		127		
Jelovica	78	121.068	16.991	13,0%	89.992	68,7%	58.663	44,8%	19.882	15,2%	25.324	19,3%	
	79	156.245	17.488	12,8%	93.394	68,5%	67.315	49,4%	9.600	7,05%	16.647	12,2%	
	ind.	128	126		134		134		117		161		
LIP Bled	78	100.315	11.637	11,6%	67.585	67,4%	48.251	48,1%	12.828	12,8%	20.247	20,2%	
	79	134.918	17.171	12,7%	89.290	66,2%	57.540	42,7%	22.297	16,5%	32.535	24,1%	
	ind.	134	133		133		134		117		161		
ZLIT Tržič	78	24.439	3.776	15,4%	18.758	76,8%	12.591	51,5%	3.943	16,1%	5.061	20,7%	
	79	36.954	4.222	11,4%	23.166	62,7%	15.618	42,3%	5.249	14,2%	6.727	18,2%	
	ind.	150	128		118		126		130		133		
Lesna indu-	78	404.263	53.094	13,1%	269.199	66,6%	172.393	42,7%	66.470	16,5%	87.314	21,6%	
strija	79	498.310	71.751	14,4%	317.299	63,7%	206.955	41,5%	86.291	17,3%	115.003	23,1%	
skupaj	ind.	130	134		133		122		120		130		

Primerjalni kazalci za I. polletje 1979

OZD									
		Dohodek na delavca v celih NDin		Čisti dohodek na delavca v celih NDin		Btto OD na delavca polletno v celih NDin		Isplačani neto OD na delavca mesečno v celih NDin	
		78	79	78	79	78	79	78	79
Alpes	1978	136.407	58.867	49.366	5.870	68.020	29,6%	7,1%	
	1979	164.802	100.052	59.153	6.910	67.687	22,5%	7,4%	
	indeks	121	113	120	118	100			
LIO Gradis	1978	115.996	78.109	48.642	5.660	51.650	29,9%	10,3%	
	1979	143.865	95.383	58.676	6.680	62.779	24,5%	8,2%	
	indeks	124	122	121	118	121			
Jelovica	1978	102.973	73.774	48.085	5.670	57.467	32,2%	6,5%	</

SOZD GLG v prvem polletju

Zunanjetrgovinska menjava v I. polletju 1979

Prodaja gozdnih sortimentov v I. polletju 1979

OZD	I z v o z			U v o z		
	1978	1979	indeks	1978	1979	indeks
Alples	785.546	524.738	67	912.607	869.682	95
LIO Gradis	-	-	-	-	-	-
Jelovica	741.679	284.261	38	468.566	491.842	105
LIP Bled	2,834.237	3,789.176	133	500.421	1,144.728	228
ZLIT Tržič	637.825	502.508	78	84.054	42.225	50
LESNA IND.	4,999.287	5,100.683	102	1,965.648	2,548.477	129
GG Bled	95.063	134.806	141	45.036	74.047	164
GG Kranj	81.605	256.402	314	50.625	65.391	129
Celuloza M.	768.057	623.529	81	862.074	1,339.947	155
GLG SKUPAJ	5,944.012	6,115.420	102	2,923.383	4,027.862	137

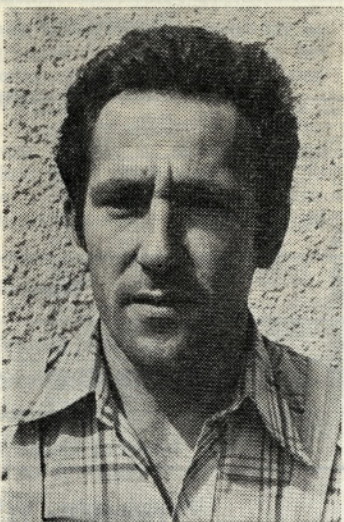
skupna udeležba uvoza v izvozu	1978	49,4 %
	1979	65,9 %
znižanje presežka izvoza za	1978	3,008.205 \$
	1979	2,087.558 \$
skupni presežek izvoza nad uvozom		31 %

	Družbeni sekt.		Zasebni sekt.		S k u p a j	
	1978	1979	1978	1979	1978	1979
GG Bled						
1. Hlodi iglavcev	27.695	27.794	6.899	14.841	34.594	42.635
2. Hlodi FL	2.021	4.484	9.245	476	11.266	4.960
3. Skupaj hlodi iglavcev	29.716	32.278	16.144	15.317	45.860	47.595
4. Celulozni les m ³	2.043	5.765	1.338	3.719	3.381	9.484
5. Drugi tehn.les	3.684	2.900	1.948	648	5.632	3.548
GG Kranj						
1. Hlodi iglavcev	17.184	16.700	24.071	23.291	41.255	39.991
2. Hlodi FL	118	29	330	1.128	448	1.157
3. Skupaj hlodi iglavcev	17.302	16.729	24.401	24.419	41.703	41.148
4. Celulozni les m ³	961	1.483	2.275	4.522	3.236	6.005
5. Drugi tehn.les	1.192	1.202	3.652	1.924	3.303	3.126

Brez dela ni jela

Vodilo tokratnega obiska pri posameznih delavcih naše sestavljene delovne organizacije je bilo predvsem vprašanje, v kolikšni povezanosti oziroma odvisnosti sta produktivnost in osebni dohodek. Ob tem je šlo še vprašanje, kaj menijo o skupnih službah, saj so bile te v zadnjem času deležne precej kritičnih besed. Kot skupen odgovor na prvo vprašanje pa bi lahko zapisali, da naši delavci prav dobro vedo, da brez dela ni jela. Stara modrost prav zares nič ni izgubila na svoji teži.

Vladimir Šarič, Gradis — LIO Škofja Loka — VK tesar v tesar-ski delavnici:

»Naše delo je tako, da se ga včasih da izmeriti, drugič spet ne. Največkrat delamo barake. Včasih je bilo drugače, zdaj pa gradbena sezona v bistvu traja celo leto. Torej smo tudi mi veliko na terenu.

Ko gremo na teren, vemo vnaprej, koliko časa lahko porabimo za določen objekt. Konec tedna, ko gremo domov, vemo, koliko smo naredili in koliko zaslužili. Če naredimo več, dobimo to v gibljem delu.

Delamo od ponedeljka do petka. Bili smo že vsepovsod. V skupini, ki dela večjo barako, smo štirje, sicer pa trije delavci. Za večjo barako je predvideno okoli 360 ur dela. Zgodilo se je že, da smo jo naredili sto ur prej. Delamo po cel dan. Na učinek veliko vpliva vreme, dež je velik sovražnik, če pride ob nepravem času. Nedokončano barako je treba zaščititi in ni važno, če smo mi mokri.

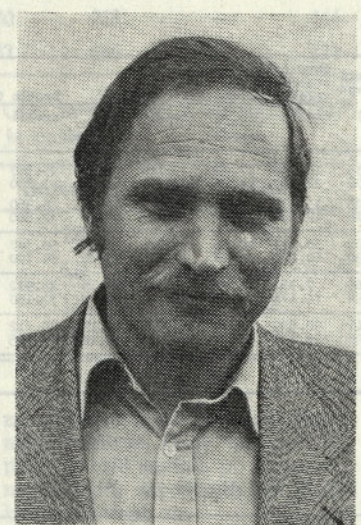
Kako delajo v skupnih službah, bi težko rekel, ker nad tem nimam posebnega pregleda. Vsekakor delavci v proizvodnji delamo, če imamo s čim. Ne vem pa, če so delavci v skupnih službah zmeraj naredili vse, kar je bilo potrebno, da bi dobili potrebne surovine. Če ni dela, moramo vzeti dopust.

Delavci v proizvodnji nismo še nikoli zatajili. V Italiji smo na

primer delali v takorekoč nemogočih razmerah. Ni bilo važno, če je brila burja, močil dež. Rok je bil postavljen, ljudje niso imeli kje živeti in to je bilo za nas dovolj.

Alojz Masterle, Celuloza Medvode — zdaj vodja vzdrževanja, poprej pa referent za toplotne naprave, o čemer je tudi govoril: »Naše delo je težko izmerljivo. Osebni dohodek je odvisen od uspeha celotne temeljne organizacije, uspeh temeljne organizacije pa spet povezan z našim delom — z vzdrževanjem in pripravljenostjo naprav.

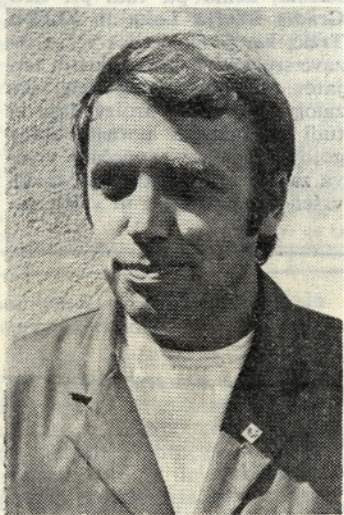
Za te naprave skrbi 26 ljudi. S toplotno energijo oskrbujemo celo tovarno in »krijemo« del porabe elektroenergije. Če bi zastalo delo, bi zastala cela tovarna. Tega se seveda delavci zavdajo.

Delo ne pozna popoldanskega in nočnega počitka. Ljudi za tako delo ni dovolj. Da je to delo, na videz lepo, težko, pove že to, da se kljub razmeroma dobremu zaslužku, ljudje ne odločajo zanj.

V naših skupnih službah v Medvodah ni veliko zaposlenih. Ker smo prostorsko oddaljeni od skupnih služb delovne organizacije v Celju, moramo imeti lastne skupne službe. Brez služb kot so nabava, prodaja, skladišče in podobno, ne more živeti nobena temeljna organizacija združenega dela.

Stane Mezek, Jelovica Škofja Loka — izmenovodja v TOZD Proizvodnja oken in notranjih vrat:

»V naši izmeni dela 17, 18 delavcev. Moram povedati, da imamo pri nas tehnologijo, pri kateri ni bilo že deset let nič kupljeno novega. Kar je bilo sprememb na bolje so bile rezultat domače pameti.

Pri delavcih je osebni dohodek odvisen od norme, izmenovodje pa smo plačane na osnovi osebne ocene, ki jo sprejme posebna komisija.

V naši temeljni organizaciji so trije obrati. Mislim, da bi bilo pametneje, če bi bile tudi izmenovodje nagrajevane po delu, povezano z delom delavcev, kot je naše delo sestavni del njihovega dela.

GLG

Prav tako bi moralo biti urejeno za voznike viličarjev, saj je od takega voznika precej odvisno ali bo delavec pri stroju pravočasno dobil potreben material ali pa bo moral nanj čakati.

Seveda osebni dohodki delavcev niso odvisni samo od njihovega dela, temveč posredno tudi od delovnih faz pred njimi. Delavci prekoračujejo normo za približno 15 odstotkov, čeprav je zadnje tri mesece v veljavi že višja norma.

Skupne službe pa — vse naše delo je odvisno od nabave lesa, kasneje pa spete od prodaje izdelkov. V sedanjem položaju pa je pri prvem delu precej težje.

Danica Šolar, Alples Železniki vodja kuhinje v obratu družbene prehrane:

»Naš osebni dohodek je odvisen od tega, koliko naredimo, zato se trudimo, da bi bil »promet« čimvečji. Plan je pa zelo »napet«. Pri tem nam velik delež prispevajo h končnemu uspehu zunanji gosti.

Dopolodne pripravimo okoli 700 malic, kosil in popoldanskih malic pa seveda precej manj. Delamo tudi po dogovoru, naročilu. Restavracija je namreč ves čas odprtega tipa, je pa tudi edina večja restavracija v celi dolini. V to nas je skorajda prisilil položaj, saj je bilo zmeraj dosti gradbenih, cestnih delavcev. Nekatje morajo jesti. Zdej se bodo pri nas hranili tudi filmarji Dražgoške bitke.

Po svojih močeh se trudimo, da bi bili ljudje čimbolj zadovoljni, zato nas zaboli, če slišimo, da je bila na primer malica zanič. Če ne maraš tega, pa vzemi kaj drugega! Sploh nas zunanji gosti veliko bolj pohvalijo kot domači ljudje. Pa bi raje vi dele, če bi bilo ravno narobe.

V skupini je 16, moralo pa bi biti 18 delavk. Zanimanja za naše delo ni. Dekleta gredo raje v proizvodnjo, kjer je, pa če se še tako čudno sliši, delo lažje. Ker nas je premalo se je treba opovedati marsikateri prosti uri, veliko je zamenjav.

Pri nas imamo le dva »režijca«. Njun osebni dohodek je odvisen od plana prometa. Sicer pa določena dela opravljajo naše skupne službe.

Lojzka Lajovec, Zlit Tržič — brusilka v TOZD Pohišstvo, tapetništvo:

»Tukaj sem že 16. let. Moje delo je ploskovno brušenje pohištva pred lakiranjem. Delo je natančno, če ni dobro opravljeno, se »komad« vrne nazaj. Ploskev je obraz pohištva. Na to pride le še lak, lak pa ne skriva nič. Ploskev mora biti čista.

Normo presežem tudi za 40 odstotkov. Od tega je odvisen moj osebni dohodek. Veliko pomeni

pri tem izkušnja pri delu. Smo štiri brusilke, od teh sem jaz brusilka najdalj. Delo je težko, ne zgolj zaradi brušenja, temveč tudi zaradi dvigovanja.

Moti me, da osebni dohodek ni odvisen od osebne ocene. Nekateri pač norme ne morejo doseči zato, ker jih premeščajo z dela na delo.

Mislim, da je premalo dogovarjanja z mojstri v delavnici. Ne dosegamo planov, zato delavci odhajajo drugam. Vsak bi se moral zavedati, da izkušnja pomeni veliko in da bi moralo biti z delavci več stikov.

Mislim, da v skupnih službah delavcev ni preveč, z boljšim sporazumevanjem pa bi še več ustvarili. Menim pa, da mora biti prva skrb proizvodnja, šele po tem razne seje.

Jago Petrovič, Gozdno gospodarstvo Kranj — splošni gozdni delavec v TOZD Gozdarstvo Predvor:

»Pri nas je seveda merilo za osebni dohodek norma. Pri tem pa mislim, da je v normi premalo upoštevana posebnost terena. Les, ki je bil nizko, smo že ves posekali, zdaj pa delamo v strminah. Mi smo na Jezerskem.

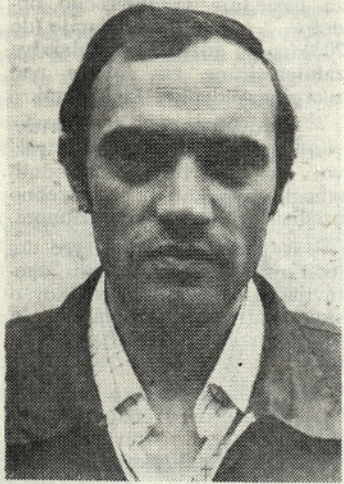
Tukaj delam že osem let. Norme so zmeraj višje, delavca pa ne moreš prisiliti, da bi bil zmeraj sposobnejši. Z leti izgublja svojo moč. V naši skupini je pet delavcev. Skupina je mlada, še močna. Starejši izgubljajo hitrost.

Pod normo običajno nismo nikoli. Če jo presežemo, se splača, samo ne vem, do kdaj bomo lahko držali tak tempo.

Najbrž ni treba posebej razlagati, da je naše delo težko. Vreme ni zmeraj prijazno. Čudijo se, zakaj je toliko naših delavcev na bolniški. Pa ni čudno. Ne

moreš reči, da vsak simulira. Poškoduješ se lahko kaj hitro.

Razmišljal sem že, da bi šel kam drugam, kot nekateri drugi. Toda, navadiš se. Zgodi pa se, da včasih tudi po tri mesece ne grem domov.

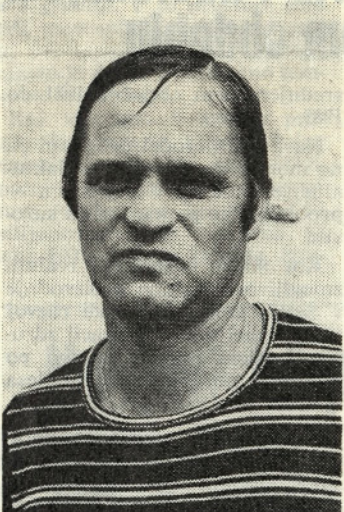
O skupnih službah ne bi imel kaj reči, saj sem preveč oddaljen o dnih, da bi videl, kako delajo. Najbrž pa morajo biti take kot so.

Franc Colja, LIP Bled — TOZD Rečica — končni kontrolor v oddelku vrata:

»Moje delo je, da moram tiste izdelke, ki niso zadosti kakovostni, izločiti. Neposredna proizvodnja je v A, ostali pa v B grupi, kjer sem tudi jaz.

V tem oddelku je 200 zaposlenih, večina v A grupi. Za osebni dohodek je važna predvsem produktivnost celotne proizvodnje.

Ko pregledujem, za primer, vrtna krila, ugotavljam ali je bil za napako kriv delavec ali stroj. Pri tem bi bil lahko bodisi bolj, bodisi manj natančen.

Če bi slabo narejene izdelke spregledal, bi seveda prišlo do reklamacij. Če sem preveč natančen, pa spet nekako ni prav. Preveč se tudi nabere za popraviljanje. Morali bi imeti interne standarde, kaj je dobro in kaj ne. Nekaj standardov, ki jih predpisuje JUS, je, se pa nanaša-

le na dolžino in širino. Treba pa je gledati še na površinsko obdelavo.

Delo je težko, saj je treba pregledati vso proizvodnjo, tudi fizično naporno, hkrati pa sem postavljen še v vlogo dispečerja.

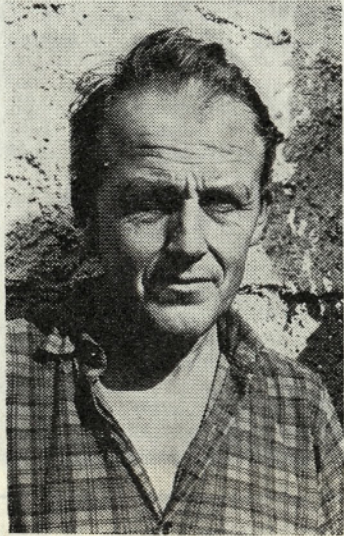
Norme delavci presegajo, čeprav ni dolgo, kar so bile popravljene. Le tamkaj jih ne, kjer je delo preveč razdrobljeno.

Skupne službe so seveda potrebne, delavci tamkaj pa so odvisni od rezultata proizvodnje.

No, ko je bila kriza, smo rekli, da je komerciala slabo delala, zdaj pa za trg ne zmoremo narediti dovolj. Je komerciala začela dobro delati ali je trg postal tako zahteven?

Albin Noč, Gozdno gospodarstvo Bled — TOZD Gozdarstvo Jesenice — splošni gozdni delavec:

»Delam v revirju Savske jame. Prej je bil osebni dohodek odvisen od kubika, zdaj pa že nekaj časa od debela. Zdi se mi, da novi način ni tako vzpodbuden kot

jd bil prejšnji. Poprej so bili računski jasnejši. Zdaj tudi pri normi dosegamo slabše rezultate.

Pri gozdnem gospodarstvu delam že 30 let. Dvanajst domačinov nas je bilo, zdaj pa že deset let poleg mene ni nobenega več. Mladih to ne vleče, gredo raje v dolino. Jaz v železarno nisem šel. Raje sem v naravi, v hribih in grem z veseljem v službo. Pa čeprav v sneg, ki pri nas včasih izgine šele maja.

Nisem navajen »na uro gledat«. Ja, koliko smo včasih delali! Če bi nam od vsega tistega »penzjon« računali, bi bilo dobro.

Toliko let dela v gozdu pa se pozna pri zdravju. Kolk in hrbtenica sta opešala. Roka je vsa mravljinčasta. Še dve leti imam do upokojitve, pa ne bom dočkal. Boleval sem že. Ortoped pravi, da bi moral opravljati lažje delo, takega pa pri nas ni.

Kaj naj rečem o skupnih službah? Ko smo začeli sta bila dva v pisarni in šef, pa smo posekali veliko. Sestankov je preveč. Tudi med delovnim časom so. Delo pa tedaj stoji.

ki so potrebna za gradnjo gozdnih cest. Izpolnjevanje in uresničevanje gozdno gospodarskih načrtov, ki določajo tudi obseg sečenj, je pogojeno z izgradnjo gozdno-cestnega omrežja in gozdnih vlak.

V temeljih plana je bilo posebej poudarjeno vse tisto, kar je bilo podano z usmeritvijo iz družbeno-ekonomske resolucije, predvsem pa rast gospodarstva, zaposlovanje delavcev in izvozno-uvozna bilanca.

Na podlagi izkušenj in podatkov o uresničevanju samoupravnega sporazuma o temeljih plana za preteklo obdobje so v pripravi smernice, elementi in temelji plana za sledeče obdobje. Prvo, kar moramo ugotoviti pri dopolnjevanju elementov, da ti morajo za gozdarstvo vsebovati ne le program izgradnje gozdno-prometne mreže, ki je nujno potrebna za nemoteno pokrivanje lesne industrije z lesno surovino in je predpogoj za izvajanje gozdno-tehničnih in gozdno-bioloških del.

Zato bodo vsebovali elementi sporazuma tudi vse obveznosti, ki jih ima gozdarstvo za opravljanje ukrepov, ki so po zakonu in gozdno-gospodarskih načrtih potrebni za ohranitev trajne proizvodne zmogljivosti gozdov in za zagotovitev svojstev gozdov, ki so činitelji oblikovanja okolja, ter nosilci posebnih, človeku potrebnih dobrin. Postavitev teh nalog v ospredje samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja SOZD GLG je hkrati skupna zadolžitev in naloga vseh TOZD, da posebej skrbijo za gozdove kot dobro skupnega družbenega pomena in trajnega proizvodjalca dragocene surovine za predelavo v lesni industriji. Še vedno ostane v temeljih plana poudarjeno združevanje sredstev za gozdne ceste.

Posebej obravnavano surovinsko ravnotežje med TOZD bo v temeljih plana 1981—1985 dobilo posebno pomembno mesto. Surovinsko vprašanje se vsebolj zaostre, ker se poraba lesa vse splošno veča, zahteve na kvaliteto so vedno večje. Pri gozdnih proizvodnji pa računamo le z rastjo +0,5 do 1 % letno. Torej razkorak s porabo se veča in enako tudi borba za surovino. Temelji plana naj bi zagotovili gozdnim gospodarstvom možnost za uresničevanje sečenj in spravila planiranih količin gozdnih sortimentov. S tem prevzemajo tudi obvezo, da bodo porabniki tudi redno in enakomerno surovinsko oskrbljeni. Porabniki predelovalci pa morajo doseči s predelavo lesa tako stopnjo lesne surovine, da bodo tudi zagotovljena finančna sredstva za razvoj gozdarstva.

Za uresničevanje priprav za plan 1981—1985 v SOZD GLG je delavski svet na predlog kolegijskega poslovnega organa imenoval odbor strokovnih sodelavcev, ki so odgovorni za pripravo planskih dokumentov. Za strokovno izpopolnitev pa je na voljo strokovno gradivo poleg zakona, tudi podrobneje v Gospodarskem vestniku in v drugih časopisih in glasilih. Člani odbora so imeli enodnevni seminar s sodelavci Zavoda za plan SRS. SOZD GLG pa so po vprašanju problematike in priprav planiranja obiskali strokovnjaki republiškega in medobčinskega sindikata, Zavoda za plan SRS in Poslovnih združenj gozdarstva in lesarstva.

Informacije in navodila za planiranje so številna in obsežna, pri vsem pa še vedno prav vse ni jasno. Verjetno je zato še vedno le v osnutku zakon o planiranju SRS.

Kako gospodarimo?

Za nami je že osem mesecev letošnjega leta, znani so polletni rezultati gospodarjenja, torej preostaja nam se še nekaj mesecev do zaključka poslovnega leta. Večkrat se med posameznimi člani kolektiva postavlja vprašanje, kako gospodarimo, kakšni so naši rezultati, predvsem pa, ali uresničujemo cilje, ki smo jih zastavili z gospodarskim planom, kajti le tako bomo ustvarili sredstva za osebne dohodke in nadaljnji razvoj delovne organizacije.

Že ob sprejemanju plana se je ugotavljalo, da letošnje leto ne bo preveč rožnato, kajti že takrat je bilo jasno, kako bo s cenami surovin in repromaterialov v letošnjem letu, po drugi strani pa je naši delovni organizaciji samoupravni sporazum dovoljeval le minimalno povečanje cen našim proizvodom. Nenehna rast življenjskih stroškov pa tudi povzroča stalni pritisk na povečanje osebnih dohodkov, kar v končni fazi vse vpliva na povečanje stroškov poslovanja.

Naša delovna organizacija z vsemi TOZD je bila torej postavljena pred nalogo, kako ustvariti boljše oziroma vsaj primerne rezultate, da bodo osebni dohodki primerni in bo še vedno ostal del sredstev za modernizacijo tehnologije. Zato so vse TOZD poleg plana sprejele akcijski program s celo vrsto ukrepov, kateri naj bi imeli namen ustvariti več kot smo si zadali s planom.

Kaj smo ugotovili v prvem polletju oziroma kako gospodarimo v vseh osmih mesecih?

Naši rezultati so različni. Vse TOZD ne gospodarijo uspešno, zato niso povsod rezultati taki kot smo jih pričakovali. Delovna organizacija je zaključila prvo polletje pozitivno, vendar tako pa ni bilo po vseh TOZD. Kje so vzroki, da smo zaostali za predvidevanji?

Končni uspeh oziroma finančni rezultat izhaja iz dosežene proizvodnje oziroma prodaje. Proizvodnja je zaostala za celih 6 %, sicer po TOZD različno. Škoda je predvsem v tem, ker na trgu za naše izdelke postajajo velike možnosti prodaje in bi lahko veliko več prodali, kot je bilo proizvedenega. Še najbolj se je približal planu TOZD Jelenje, ki je dosegel 99 %. Celih 13 % pa je zaostal TOZD Gradnja montažnih objektov, kar pa je precej vplivalo na končne rezultate. Ostale proizvodne TOZD plana v celoti niso dosegle, vendar so se mu precej približale.

Kje lahko iščemo vzroke za nedoseganje? Stanje v proizvodnji postaja čedalje bolj problematično. Tehnologija je zastarela, strojni park je izrabljen, pojavljajo se česti zastoji in s tem izpadi proizvodnje. Delavcev primanjkuje skozi celo prvo polletje 8 % in tudi kvalifikacijska struktura ni ugodna. Delno je bil primanjkljaj v polletnih mesecih pokrit z delom študentov in dijakov, vendar bo ta problem v

jesenskih mesecih ponovno prisoten. Kljub temu, da družbeni dogovor ne dovoljuje zaposlovanje preko 2 %, katerega v Jelenjici v preteklih letih nismo prekoračili, bo določeno število delavcev le potrebno pridobiti, v kolikor se hoče, da bo proizvodnja normalno potekala. Pomanjkanje ustreznih delavcev v preteklosti, prav tako pa tudi v prihodnosti, v kolikor ne bomo pridobili novih, bo resno ogrozilo doseganje predvidenih rezultatov.

Večjega pomanjkanja surovin in repromaterialov v preteklih mesecih ni bilo občutiti, zato navedena problematika ni imela večjega vpliva na doseganje re-

zultatov. Pereč problem pri surovinah in repromaterialih je le v stalni tendenci naraščanja cen, kar je delno že vplivalo na rezultate prvega polletja, vendar pa se predvideva, da bo problem mnogo bolj prisoten v drugem polletju in bo lahko že krepko vplival na letne rezultate. Naša naloga na tem področju je le v racionalnejši izrabi, kar lahko bistveno vpliva na stroške. Kljub temu, da plan ni bil dosežen, lahko ugotovimo, da je bilo v letošnjem prvem polletju izdelanega za 6 % več, kot v istem obdobju preteklega leta, pri čemer TOZD Primarna predelava lesa, senčila Predvor dosega najvišji porast. Manj kot v istem času preteklega leta je izdelanega le na TOZD Gradnja montažnih objektov za 10 %, kar je precej vplivalo na njihove rezultate.

Tudi produktivnost dela je v delnem porastu tako kot je bilo predvideno s planom, vendar pa zelo različno po posameznih TOZD. Kljub zastareli tehnologiji vse žagalnice dosegajo visoko storilnost, kar je pripisati izključno prizadevanju in maksimalnemu izkoriščanju razpoložljivega delovnega časa delavcev in vodstva žagalnic.

Problem, ki je zadnja leta stalno prisoten, v letošnjem letu pa še v povečanem obsegu je boleznina, ki je večja za 6 % v primerjavi s preteklim letom. Za 27 % je porasla tista do 30 dni, katero plačuje delovna organizacija, kar je povečalo stroške poslovanja, boleznina nad 30 dni pa je manjša za 8 %. Izredno povečana boleznina je bila na TOZD Gradnja montažnih objektov in to za celih 53 %, kar je vplivalo na njihove slabe rezultate. Tako povečani obseg bolezni izvira iz dveh smeri in priznaje zavesti, na drugi pa takemu stanju botrujejo slabi delovni pogoji in težko delo, kar je

(Nadaljevanje na 6. strani)

Kako gospodarimo?

(Nadaljevanje s 5. strani)

predvsem značilno za Stari Dvor. Povprečno je bilo potrošenega v celi Jelovici na delavca 88,5 ur bolezni, oziroma na Proizvodnji oken in vrat 108,5 ur, kot najslabši primer.

Tudi izkoristek razpoložljivega delovnega časa je precej vplival na rezultate. Režijske ure so narasle za 3 %, izpadle ure zaradi prekinitev dela pa za 75 %. Prekinitve dela so nastopile predvsem zaradi organizacijskih motenj, kar kaže na slabo organizacijo dela. Največ prekinitev je bilo na montaži zaradi nepravilnih dobav reprovromateriala. Tako stanje bi se lahko popravilo ali, vsaj zmanjšalo, če bi bilo malo več čuta odgovornosti do dela in danih nalog.

Če se še enkrat ozremo na plan proizvodnje, zaposlovanje, trošenje delovnega časa in bolezni, torej probleme, ki jim je akcijski program dal največji poudarek pri njihovem doslednem izpolnjevanju, se lahko trdi, da so ostali samo zapisani in v celoti neizpolnjeni, kar se pri odgovornem poslovanju ne bi smelo dogoditi.

Ze uvodoma je omenjeno, da prodaja sama ne bi bila problematična iz vidika trga, ker je tržišče nudilo daleko večje možnosti, kot smo jih izkoristili. Praktično je bilo na področju stavbnega pohištva prodano vse, kar je bilo proizvedeno. Delne zaloge so se kopičile zaradi nesortiranosti proizvodnega programa. Drugače pa je bilo na montažnih objektih, kjer pa je bilo tržišče problematično v prvih mesecih. Velik vzrok v sami prodaji hiš je bil v nepravilnih gradbiščih, zaradi česar se ni mogla normalno odvijati montaža, kar je povzročilo izpad prodaje in s tem dohodka.

Zelo lepi rezultati so bili doseženi v lastni trgovski mreži, saj je bilo 91 % planiranega preko nje. Pri tem so najboljši rezultati doseženi v poslovalnici Valjevo, ki je 46 % prekoračila plan in je za Staro Pazovo po obsegu prodaje v prvem polletju druga največja poslovalnica.

V celi delovni organizaciji je bila prodaja višja za 24 %, na stavbnem pohištvu za 34 %, na montažnih objektih pa je bila nižja za 18 %, kot v istem obdobju preteklega leta. Jasno, da je tako stanje na montažnih objektih imelo usodne posledice na doseganje finančnega rezultata, kajti stroški so v tem času precej narasli.

V zadnjih letih zelo pereč problem za Jelovico je področje izvoza, ki je bil vse do letošnjega prvega polletja v stalnem padanju. Šele zadnje mesece se stanje nekoliko izboljšuje, tako da v letošnjem letu ne bo moč doseči planiranega, če je bil plan v polletju izpolnjen le 22 %, oziroma za 53 % manjši, kot v preteklem letu, ker se na vseh nivojih daje tako velik poudarek izvozu, bi morali v bodoče napeti vse sile, da do kraja leta čimveč zamujenega nadoknadimo.

Da se na kraju še seznanimo s finančnim rezultatom. V celi delovni organizaciji je bil dosežen celotni prihodek 90 %, dohodek 98 %, in čisti dohodek 96 %. Delovna organizacija je poslovala pozitivno. Negativni finančni rezultat je dosežen le na montažnih objektih. Poslovni sklad je bil ustvarjen v vrednosti 1,1 starih milijard, kar je minimalno glede na obveze in potrebe, ki so prisotne v celi delovni organizaciji. Če ugotavljamo uspešnost posameznega kolektiva TOZD po ustvarjenem dohodku, na zaposlenega, kar daje najrealnejšo sliko, je bil v prvem polletju najuspešnejši TOZD Trgovina, sledi TOZD Jelobor, TOZD

Preddvor in TOZD Proizvodnja oken in vrat in končno TOZD Gradnja montažnih objektov, ki je dosegel najslabše rezultate.

Vsekakor največji problemi za sam TOZD Gradnja montažnih objektov kakor za celotno delovno organizacijo predstavljajo doseženi rezultati na Gradnji montažnih objektov. Da bi v bodoče izboljšali rezultate ter pripeljali sam TOZD do rentabilnega poslovanja, se je izdelal sanacijski program, ki nakazuje ukrepe, in rešitve poslovanja v naslednjih mesecih. V sami analizi (vsekakor) vzrokov je točno nakazano, da so objektivni in subjektivni, zato je dolžnost vseh članov kolektiva, predvsem pa strokovnih delavcev, da s svo-

jim delom čim več prispevajo k boljšim rezultatom navedene TOZD.

Do zaključka poslovnega leta je preostalo le malo časa, čaka pa nas veliko nalog, če hočemo kolikor toliko doseči predvidene rezultate; katere naloge bi bile prioritete v naslednjih mesecih?

Ker tržišče ni ovira, je naša osnovna naloga, čimveč proizvesti. Dejansko bi morali napeti vse sile in proizvesti čim več, predvsem akumulativnejših proizvodov, kot so okna. Ker se pomanjkanje delavcev predvideva tudi v bodoče, ne bi nam smelo biti žal kake proste sobote. Seveda, morali pa bi tudi boljše izkoristiti razpoložljivi delovni čas, kar v 1. polletju ni bila praksa. Kot je omenjeno, je naša osnovna naloga, čimveč proizvesti, ker le tako bomo ustvarili primerni dohodek in osebne dohodke, v katerih že nekoliko zaostajamo za ostalimi sorodnimi delovnimi organizacijami.

Franc Ziherl

Rekonstrukcija kotlarne v ZLIT Tržič

Stalna rast v proizvodnji, uspešna uveljavitev ZLIT-ovih izdelkov na domačem in tujem tržišču ter predvidene investicije v proizvodna sredstva zahtevajo, da ZLIT ustrezno reši pridobivanje zadostnih količin toplotne energije.

Vse večja predelava žaganega lesa zahteva več suhega lesa, ki ga lahko posušimo le, če bomo proizvedli potrebno toplotno energijo. Energetske naprave in vzporedni objekti so že zelo iztrošeni in je zato potrebna rekonstrukcija objekta in zamenjava iztrošene opreme.

Trenutno ZLIT razpolaga s kotlovnico v kateri proizvaja paro za potrebe tehnologije in ogrevanja. Obstoječi kotel ima kapaciteto 1.250.000 ccal/h in je iz leta 1932.

Obstoječi večji kotel s kapaciteto 1.250.000 ccal/h bomo obdržali v obratovanju in bo skupna zmogljivost rekonstruirane kotlovnice 4.450.000 ccal/h. Za oba kotla bomo kot kurjavo uporabljali izključno lesne odpadke, ki niso uporabni za nadaljnjo predelavo. Le teh imamo zadosti. Nov kotel bo prirejen tako, da bo možno v njem kuriti tudi lubje, ki nam trenutno predstavlja balast, odvažanje njega pa ima za posledico precejšnje stroške.

Doziranje odpadkov v obstoječi kotli v nov kotel bo avtomatsko. Uredili bomo čiščenje dimnih plinov.

V skupni zmogljivosti kotlovnice smo upoštevali vse predvidene razširitve na obstoječi lokaciji.

V zimskem času so potrebe po večji količini toplotne energije kot pa jo trenutno lahko proizvedemo. Še vedno najbolj klasičen način kurjenja, onesnaževanje okolja s sajami in premajhne kapacitete silosa so tudi bile pomemben razlog za odločitev o postavitvi novih silosov, rekonstrukciji notranjosti kotlarne in zamenjavo dotrajane opreme.

Obstoječi zidan silos kapacitete 160 kub m bosta zamenjala dva nova kovinska silosa s skupno kapaciteto 600 kub m. Obstoječi manjši kotel s kapaciteto 800.000 ccal/h smo odstranili. Na njegovo mesto bomo postavili novega s kapaciteto 3.200.000 ccal/h.

V zadnjem času se za možnost dobave toplotne energije iz naše kotlovnice zanima PEKO, telesno-kulturna skupnost Tržič in SGP Tržič. Peko bi si s tem pridobil rezervni vir toplotne energije, telesno-kulturna skupnost bi uporabljala toplotno energijo za dogrevanje letnega kopaljšča, SGP Tržič pa bi ogrevl proizvodne prostore. Trenutno bo rekonstruirana kotlovnica imela 2.500.000 ccal/h rezerve. Njeno zmogljivost pa lahko v bodoče povečamo s tem, da obstoječi kotel kapacitete 1.250.000 ccal/h zamenjamo z novim ustrezne kapacitete.

Dipl. inž. Matevž Košir

Dohodhovno povezovanje medvoške celuloze z GG

Skrbi za dobro oskrbljenost z lesom, ki je pri proizvodnji celuloze — razumljivo — osnovna surovina, je medvoška tovarna celuloze posvečala že v preteklosti vso pozornost. Znano je, da se je že veliko let pred sprejetjem Zakona o združenem delu, obnašala v duhu njegovih načel, saj je že tedaj del svojega dohodka odvajala za razširjeno gozdno reprodukcijo (predvsem na

območju Krasa in Kranjskega gozdnogospodarskega območja). Verjetno je prav ta pozitivni odnos do gozdarstva tudi vplival na odločitev, da se medvoška tovarna celuloze vključi v SOZD Gorenjskega gozdnega in lesnega gospodarstva, čeprav iz tega območja krije le približno 60 % svojih potreb po lesu.

Pri takih medsebojnih odnosih ni bilo posebno težko napraviti

korak dlje — vzpostaviti medsebojne odnose v duhu Zakona o združenem delu. Ob sodelovanju delavcev skupnih služb SOZD-a GLG, smo v spomladanskih in poletnih mesecih razmeroma hitro izoblikovali dokaj soliden samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju na družbeno ekonomskih osnovah skupnega prihodka. Po nekaj dopolnitvah, ki so izhajale iz mnenj javne razprave, so sporazum delavci tako gozdnih gospodarstev Kranj in Bled kot medvoške tovarne že sprejeli. Njegova določila se bodo torej upoštevala že ob poračunu za dostavljeno lesno maso za devetmesečno obdobje.

Težko bi v tem kratkem sestavku solidno predstavil vsebinsko razmeroma obsežnega preko 60 členov obsegaajočega sporazuma, vendar le moram povzeti nekaj najpomembnejših določil:

— Skupen proizvod, pri katerem bomo ugotavljali udeležbo v skupnem prihodku, je beljena smrekova celuloza.

— Ob upoštevanju določil 6. člena Samoupravnega sporazuma o temeljih plana srednjeročnega razvoja 1976—80 SOZD-a GLG, ki zavezuje gozdna gospodarstva, da ponudijo ves napadli celulozni les Tovarni celuloze in papirja Medvode, nismo celuloznega lesa razvrščali v več kvaliteten razredov. Upoštevali smo torej izkušnje dosedanjega poslovanja.

— Pri povprečni porabi 5,50 m³ celuloznega lesa smreke-jelke za proizvodnjo 1 tone beljene celuloze, smo ob upoštevanju povprečnih normativov pri proizvodnji celuloznega lesa in celuloze, določili udeležbo v skupnem prihodku, ki zneso za gozdarstvo

50,96 % in za Tovarno celuloze in papirja 49,04 %.

— Letno količino dobavljene celuloznega lesa smo povežli iz temeljev srednjeročnega plana SOZD-a GLG, to je skupaj 26.200 m³ (GG Bled 16.200 m³, GG Kranj 10.000 m³). V letu 1980 bomo sporazumno določili količine za naslednje srednjeročno obdobje. Z dodatno stimulacijo (do 20 % pa so gozdna gospodarstva zainteresirana za dobave nad zgoraj navedenimi količinami.

— Predvideno je tudi združevanje sredstev za naložbe v razvoj in razširitev proizvodnih zmogljivosti, kar pa je potrebno urediti s posebnim sporazumom.

— V sporazumu je še več določil o skupnem planiranju, ugotavljanju materialnih stroškov, o skupnem riziku, o načinu dela in pristojnostih poslovnega odbora itd.

Seveda ne bo možno vsa določila sporazuma v enaki meri in takoj sprovesti v življenje. Bo pa to trajna naloga in obveza.

Na koncu naj omenim, da so podobni sporazumi v fazi sprejemanja tudi na zborih delavcev Gozdnega gospodarstva Kočevje in Soškega gozdnega gospodarstva Tolmin, ki sta prav tako pomembna dobavitelja celuloznega lesa medvoški tovarni. Z Gozdnim gospodarstvom Ljubljana pa je bil sporazum sklenjen že v mesecu aprilu letos.

Ker bo delež lesnih ostankov v skupni lesni masi dobavljeni medvoški tovarni v bodoče vse večji (že sedaj znaša približno 40 %), bo potrebno vzpostaviti dohodkovni odnos tudi z dobavitelji lesnih ostankov.

Dipl. ing. Marjan Hostnik

Problematika surovin v naslednjem srednjeročnem obdobju

Delovna organizacija Alples je s svojimi temeljnimi organizacijami združenega dela danes v Slovenskem in Jugoslovanskem prostoru ena velikih tovarn in zavzema v pohištveni industriji pomembno mesto.

Od preko 80-letne organizirane žagarske proizvodnje v naši dolini je skozi posamezne faze razvoja iz leta v leto rasla stopnja obdelave ter finalizacija tako žaganega lesa iglavcev kot listavcev.

S pridobitvijo novih materialov za ploskovno pohištvo je tudi žagarska proizvodnja dobila nove dimenzije v kombinacijah otroških, mladinskih, dnevnih sob, spalnic, predsob, jedilnic, vseh vrst notranjih in zunanjih oblog, stavbnega pohištva ter širokih želja naših kupcev po kompletni opremljenosti stanovanjskih prostorov. Še več, zahteve kupcev so iz dneva v dan večje, zato moramo tem zahtevam slediti tudi v naslednjem

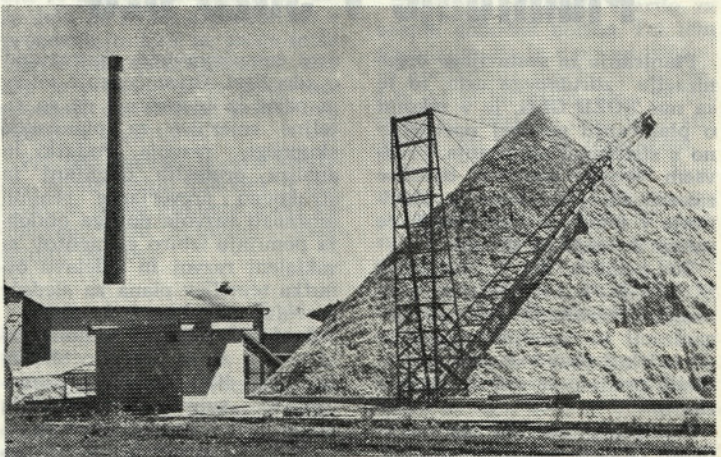
srednjeročnem obdobju 1981 do 1985.

Naši srednjeročni programi pa ne morejo danes mimo najaktualnejše teme na Gorenjskem — problematike pomanjkanja surovin.

Kot dobri poznavalci realnih zmogljivosti gozdne proizvodnje v Selški dolini ima tudi razvoj naših temeljnih organizacij združenega dela realne zahteve po povečani porabi žaganega lesa iglavcev kot vseh vrst listavcev.

Eksterna in interna kooperacija, dohodkovna povezanost, visoka stopnja samoupravljanja napovedujeta v bodoče še tesnejše sodelovanje znotraj in zunaj delovne organizacije, zato je toliko bolj pomembno dejstvo, da so gozdovi in les v Selški dolini hrbtenica proizvodnje vseh lesno-predelovalnih temeljnih organizacij združenega dela delovne organizacije Alples.

dipl. ing. Lado Greblo

Skladišče sekancev v medvoški tovarni celuloze

V LIP Bled nov računalnik

Ze perd več kot enim mese-
cem nam je Iskra dobavila
nov računalnik ISKRA DATA
C 18—20. Pripeljalo ga je special-
no vozilo PTT. Razkladanje in
transport v drugo nadstropje
smo opravili ročno. Vse skupaj
sploh ni bilo enostavno opravilo,
saj so najtežji deli opreme teh-
tali tudi preko 300 kg, vrednost
najdražjih pa presega 100 starih
milijonov. Če bi prišlo do kakš-

lec kartic, ki prečita 300 kartic
v minuti, 6 ekranskih terminalov
in 3 male matrične tiskalnike, ki
tiskajo 70 vrstic na minuto. Del
te opreme (matrični tiskalniki in
3 ekranski terminali) se bo in-
staliral v TO Tomaž Godec, Re-
čica in trgovina.

Še vnaprej bo naš računalnik
povezan z RRC v Ljubljani in bo
tako opravljal tudi funkcijo ter-

ekranskih terminalov. V drugem
koraku se bomo lotili novega
področja, to je vnosa kupčevega
naročila in izpisovanja naloga za
odpremo. Podatki o naročilih
kupcev bodo v prihodnje, seve-
da poleg podatkov o prevzemu
in izdajah tisti temeljni izvor
vseh informacij za sprožitve na-
loga bodisi o nakupu ali lastni
proizvodnji. Dalje nameravamo
organizirati preko ekranskih ter-
minalov tudi vnos podatkov o
računih dobaviteljev, plačilih
in vknjižbah v finančnem knji-
govodstvu. V končni fazi bomo

haniziranjem skladišču. S tem se
pojavi velika količina odpadka
— lubja na enem mestu. Lubje
predstavlja pri oblovinu smreke
in jelke, katero se pri nas pre-
težno predeluje na mehanizira-
nih skladiščih, 7—16 % volumne-
ga deleža neolupljene oblovine.
Ta različni delež je odvisen od
debeline lubja, od premera oblo-
vine in starosti drevja. V praksi
je ugotovljeno, da znaša poprečni
delež lubja 10 % od olupljene
oblovine.

Ce vzamemo zaradi lažje pred-
stave, da se letno predela na
60—100.000 m³ oblovine iglavcev,
potem znaša odpadke lubja od
enem mehaniziranim skladišču
6.000 do 10.000 m³. Ker pa vemo,
da se lubje kot odpadke pojavlja
v raztresenem stanju in, da znaša
faktor med kompaktnim in raz-
tresenim stanjem 2,6, potem let-
no napade od 15.600 do 26.000 prm
lubja v raztresenem stanju. Te
količine je potrebno iz mehanizi-
ranega skladišča odstraniti.

Pri klasičnem načinu pridobi-
vanja lesa, ko se je oblovinu
iglavcev lupila ročno pri panju,
je lubje ostalo več ali manj ena-
komerno raztreseno po gozdovih.
Danes pa se ta količina pojavi
koncentrirana na skladiščih kot
odpadke, katerega je potrebno
na nek način odstraniti ali uni-
čiti.

Znanih je več načinov uniče-
vanja lubja, katere lahko raz-
vrstimo v sledeče skupine:

- odstranjevanje z odvozom
lubja v gozd
- uničevanje s kurjenjem
lubja
- predelava v druge izdelke.

Odvoz lubja v gozd predstavlja
najbolj preprost način od-
stranjevanja lubja. Poslužijo se
ga zlasti tam, kjer v programu
za izgradnjo mehaniziranega
skladišča ni rešeno na kakšen
način se bo lubje uničevalo ter
pri mehaniziranih skladiščih kjer

mного energije porabi za suše-
nje lubja pred gorenjem v sa-
mem kurišču. Samo lubje je po-
trebno predhodno pripraviti na
določeno granulacijo v posebnih
mlinih. Dimni plini, ki nastajajo
pri kurjenju lubja morajo biti s
posebnimi napravami očiščeni,
da se ne onesnažuje okolja.

Ker so mehanizirana lesna
skladišča pretežno zgrajena ob
obratih lesno predelovalne indu-
strije, je razumljivo, da se to-
plotna energija uporablja za
potrebe teh obratov. Potreba po
toplotni energiji in napad lubja
se ne ujemata. Napad lubja je
večji v letnih mesecih, ko ima
zaradi manjše stopnje vlažnosti
tudi večjo kalorično vrednost,
vremena lesno industrijski obrati
prav tedaj pa zaradi toplega
potrebujejo manj toplotne ener-
gije.

Ta problem je potrebno reše-
vati z deponiranjem lubja poleti
za zimski čas, ali pa programi-
rati kurjenje lubja in žagarskih
odpadkov v taki kombinaciji, da
se izpad lubja pozimi dopolnjuje
z žagarskimi odpadki.

Za kurjenje lubja so potrebna
posebno konstruirana kurišča,
katera morajo omogočiti kurje-
nje lubja pri vsaki stopnji
vlage, obenem pa mora biti v
kurišču tudi možno kuriti lesne
odpadke. Kurišča, ki so zgrajena
samo za kurjenje lubja in lesnih
odpadkov so konstruirana po-
sebna švedska kurišča, v katerih
se vrši doziranje lubja in odpad-
kov s polžem od spodaj navzgor
v obliki zvona, vmes pa se s po-
sebnimi šobami vpihava zrak.

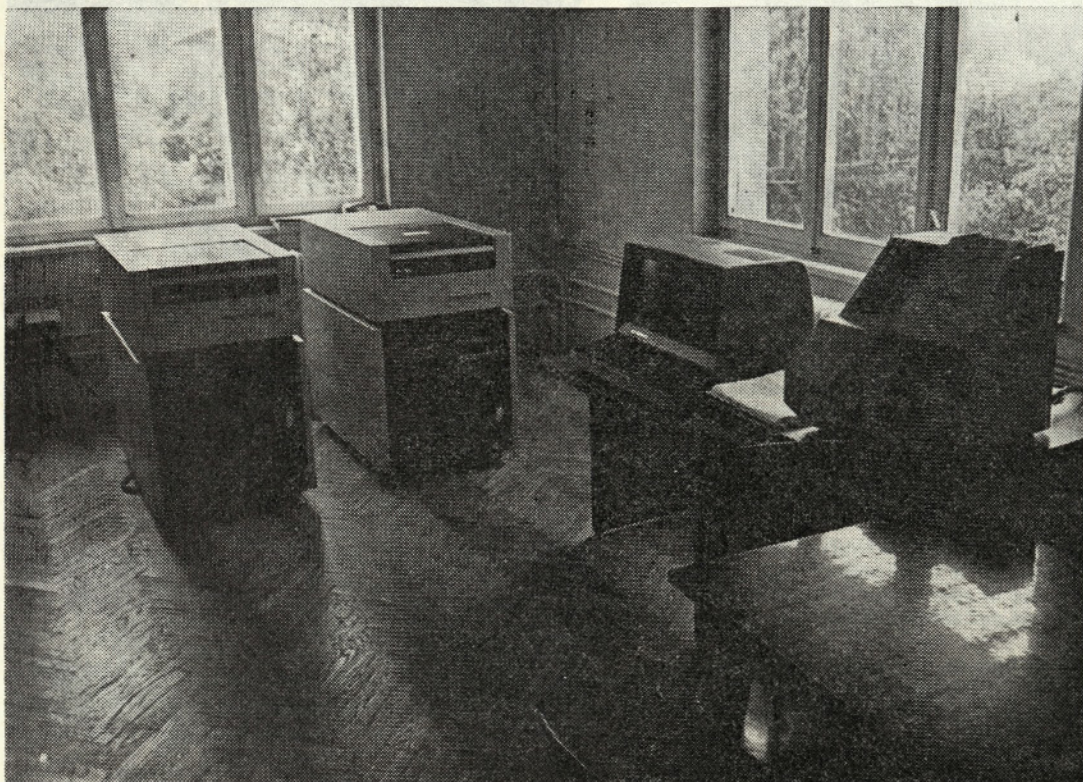
Investiranje v kotlovnico in
kurišče za kurjenje z lubjem za-
hteva znatna finančna sredstva.
Nemogoče je, da bi v to investi-
rali samo zaradi mehaniziranega
skladišča, ampak mora večji
delež investicije nositi lesno
predelovalni obrat, kateri si s
tako investicijo zagotovi trajno
oskrbo s toplotno energijo in
zelo cenanim gorivom. Izraču-
nano je, da je kalorična vrednost
lubja, katera v enem letu napade
pri predelavi 60.000 m³ lesa iglav-
cev, enakovredna cca 700 tonam
težkega kurilnega olja ali vred-
nostno 1.500.000.— din.

Lesne odpadke, katere nado-
mestimo s kurjenjem lubja je
možno koristneje uporabiti za
predelavo v lesne plošče in celu-
lozo. S tem se pridobije znatne
količine iskane lesne surovine za
predelavo v te izdelke, lubje pa
najde mesto v vrednotenju svojih
uporabnih vrednosti, kar je
vsekakor koristneje kot pa ga
uničevati brez učinka.

Ker je problematika uničeva-
nja lubja kot odpadka pri me-
haniziranih lesnih skladiščih še
mlada, saj se je ista pojavila
komaj pred 10 leti, se navedeni
načini uničevanja še vedno v
proučevanju in lahko pričakujemo
dodatnih spoznanj na tem
področju. Prav lahko se pojavi
zopet nova tehnologija pridobi-
vanja lesa po kateri se bo lubje
zopet v manjših koncentracijah
puščalo v gozdu.

Navedene ugotovitve v celoti
veljajo tudi za naše mehanizi-
rano skladišče v Bohinjski Bi-
strici. Skupina strokovnih sode-
lavcev, v kateri so zastopniki
LIP-a Bled in GG Bled že dalj
časa proučuje najuspešnejšo
možnost odstranjevanja lubja.
Ugotovljeno je, da bi bilo naj-
primerneje uničevati lubje s kur-
jenjem v kotlovnici na LIO To-
maž Godec. Za tak način odstra-
njevanja pa bi bila potrebna ce-
lotna rekonstrukcija energetskih
objektov in izgradnja nove spe-
cialne kotlovnice s posebnim ku-
riščem, kjer moramo kuriti
lubje in lesne odpadke. Za tako
rekonstrukcijo bi bila potrebna
znatna sredstva v znesku cca 15
do 20 milijonov din. Zaenkrat
tako visoke naložbe ni možno
investi zaradi pomanjkanja sred-
stev. Verjetno bo potrebno po-
čakati, da se obstoječe energet-
ske naprave amortizirajo oziro-
ma, da bo potreba po toplotni
energiji narasla. Vsekakor pa je
pri programiranju nove kotlov-
nice treba računati tudi na koli-
čine lubja, ki bo napadlo na bo-
dočem lesnem skladišču Rečica.

Franc Remec dipl. inž.

ne nepazljivosti, bi bile posledice
lahko prav neprijetne. Opre-
ma je sedaj razporejena v obsto-
ječe prostore AOP, ker so novi
še v gradnji. V to prostore smo
tudi namestili klimatske napra-
ve, saj posamezni deli opreme
zahtevajo dokaj konstantno tem-
peraturo in vlago.

Kaj vse smo v sklopu pro-
gramske opreme kupili? Poleg
centralne enote, ki ima 192 K.
spomina, imamo še dve diskovni
enoti (vsaka ima kapaciteto 50
milijonov znakov), tiskalnik, ki
tiska 600 vrstic na minuto, čita-

minala. Ekranski terminali bodo
služili za vnašanje podatkov in
neposredno pridobivanje teko-
čih vsakodnevnih informacij.
Matrični tiskalniki pa bodo slu-
žili za manjše izpise v TO.

Vsi skupaj v AOP računalnik
še vedno spoznavamo in se nanj
privajamo in učimo. Tekoče de-
lo še vedno opravljamo na ter-
minalu, ki je instaliran na GG
Bled.

In kakšen je plan našega dela
v prihodnje? Najprej namerava-
mo organizirati vnos prevzemni-
ce, izdajnice in dobavnice preko

organizirali ekranski vnos podat-
kov tudi na vseh ostalih področ-
jih kot so matični podatki o de-
lavcih, izdelkih, materialu, kup-
cih, dobaviteljih itd., itd.

Instalacija opreme v TO je se-
daj še pogojena z ustrežno tele-
fonsko povezavo. Ta problem
naj bi bil rešen do konca leta,
medtem pa bi organizirali tudi
ustrezno izobraževanje za pri-
zadete delavce. Tako bi nekatere
obdelave vsaj poizkusno lahko
stekle že v prvih mesecih prihod-
njega leta.

Henrik Blažič

Na poti sporazumevanja

V teh tednih se odvija v vseh
Gradisovih TOZD široka razpra-
va o samoupravnem sporazumu
o trajnem medsebojnem sodelo-
vanju med delovno organizacijo
Gradis in Jelovica. Obe delovni
organizaciji namreč menita, da
je njun medsebojni družbeno-
ekonomski interes vzpostaviti
takšne medsebojne odnose, ki
bodo omogočili hitrejši in ena-
kopraven razvoj obeh udeleženk
sporazuma.

Ta sporazum zajema področje
skupno dogovorjenih razvojnih
programov z delitvijo in speciali-
zacijo dela, združevanja dela in
sredstev za dogovorjene skupne
programe itd. Ko bo sporazum
sprejet, bomo udeleženci potrdi-
li, da bomo v lesnoindustrijski
coni razvijali primarno predela-
vo lesa, proizvodnjo stavbnega
pohištva, termoton stekla, mon-
tažnih objektov, tesarskih kon-

strukcij in opažnih sistemov, tu
bo tudi specializirana trgovina z
lesnoindustrijskimi in ostalimi
gradbenimi materiali itd. Z deli-
tvijo dela bomo dosegli tako pro-
duktivnost dela, ki bo omogočila
normalni razvoj in določeno
stopnjo reprodukcijskih sposob-
nosti udeleženkam sporazuma.

Sporazum na primer določa,
da bomo v Gradisu nosilci raz-
voja za primarno predelavo le-
sa, proizvodnjo izventipskega
stavbnega pohištva, lesenih
zgradb, barak in provizorijev, te-

sarskih konstrukcij in opažnih
sistemov.

V Gradisu se bomo z Jelovico
tudi dogovorili, da bomo ostale
dejavnosti, kot so organizacija
dravstvene zaščite, družbene pre-
hrane, letovanje delavcev, izo-
braževanje kadrov itd. sproti
reševali s posebnimi dogovori.

Omenjeni sporazum bo poma-
gal, da se bodo nekatere doseda-
nje nejasnosti uredile in da bo-
mo tako mi v Gradisu kot naši
tovariši v Jelovici zgradili take
odnose, ki bodo poleg ostalega
tudi zagotovili racionalno in eko-
nomično uporabo družbenih
sredstev.

N. M.

Kam z odpadlim lubjem iglavcev na mehaniziranem lesnem skladišču?

S prehodom na novo tehnolo-
gijo pridobivanja lesa iglavcev
se je spremenil način dela in
posamezne faze sečnje, izdelave
in spravila lesa. V največji meri
se uporablja sodobna mehaniza-
cija — motorne žage, traktorji,
nakladalna, sodobni kamioni, lu-
pilni stroji, avtomatske linije na
mekhaniziranih skladiščih, elek-
tronske naprave za merjenje
lesa in beleženje podatkov in
podobno.

Osnovna značilnost nove teh-
nologije se odraža v tem, da se
iz gozda spravljajo na centralno
skladišče neolupljen obli les
iglavcev v čim večjih kosih kjer
se na enem mestu dodela v goz-
dne sortimente tako, da se s kro-
jenjem doseže maksimalni vred-
nostni učinek.

Najtežja faza pri poseku in iz-
delavi, t. j. lupljenje, katero se
je preje izvršilo ročno ob panju,
se sedaj izvede strojno na me-

GLG

se predelujejo majhne količine
lesa. Slaba stran je v tem, da
kmalu zmanjka prostorov, ki so
primerni za odlaganje lubja v
gozdu oziroma je tudi to zveza-
no z dodatnimi stroški. Tudi še
ni raziskano ali topljive snovi,
katere voda izpira iz lubja,
škodljivo delujejo na okolico in
izvire pitne vode. V primeru, ko
se les na mehaniziranih skladi-
ščih škropi s kemijskimi sredstvi
proti mrčesu, se z izpiranjem teh
kemikalij v vsakem primeru za-
strupljajo tla in voda. Pristojne
inšpekcijske službe so že v več
primerih prepovedale odvažanje
lubja v gozd in izdale nalog za
drug način uničevanja.

Pri sežiganju lubja poznamo
dva načina. V posebnih pečeh
se sežiga lubje zato, da se uniči
ali pa se ga sežiga v kotlovnicih
za izkoriščanje toplotne energije,
ki nastane pri gorenju lubja.
Upoštevač, da je lubje vedno
več ali manj vlažno, znaša kalo-
rična vrednost 1 kg lubja
1.700 kcal. povprečno.

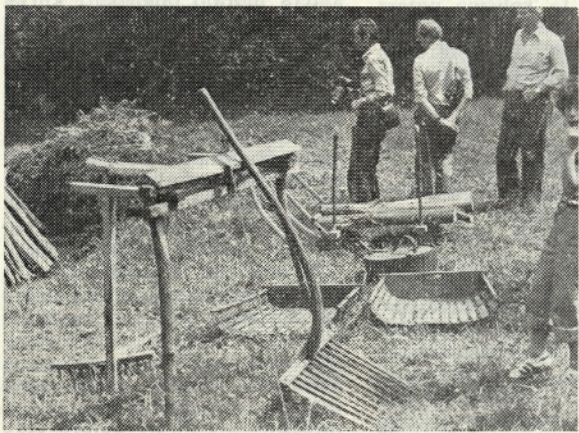
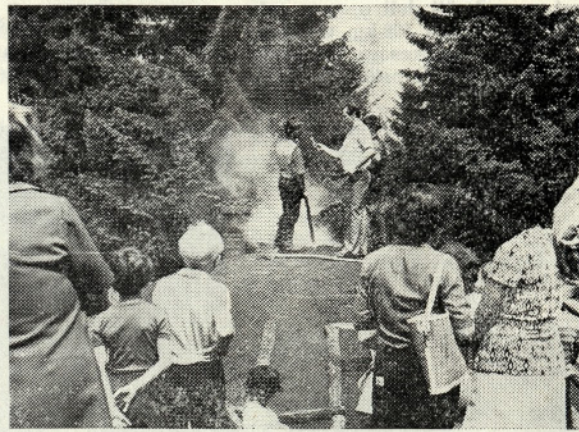
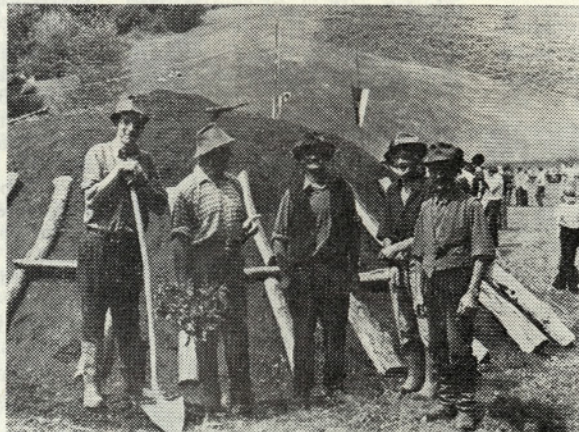
Lubje je možno tudi predelo-
vati in sicer s stiskanjem v bri-
kete, s kompostiranjem in izde-
lavo raznih izolacijskih plošč.
Predelava lubja v izdelke, ki so
navedeni pa je še močno vpraš-
ljiva v ekonomskem smislu in je
tovrstno odstranjevanje lubja še
v proučevanju oziroma vezano na
velike količine te surovine na
enem mestu.

Za enkrat je ugotovljeno, da
je najbolj smotno lubje uniče-
vati s sežiganjem v kotlovnicih
in pri tem izkoriščati toplotno
energijo. Z odvozom lubja v gozd
se onesnažuje okolje obenem pa
se surovina, katera je sposobna
dajati velike količine toplotne
energije, odlaga v gozdu neizko-
riščena in to v današnjem času
ko postajajo viri energije in su-
rovin vedno bolj iskani.

Seveda pa tudi pri sežiganju
lubja v kotlovnicih ne gre brez
problemov. Zaradi zelo različnih
letnih časov isto ne daje vedno
enakega toplotnega učinka in se

GLG

Minil je tudi osmi oglarski dan

Cepprav je od tedaj preteklo pravzaprav že dva meseca, je prav, da kljub temu namenimo nekaj prostora letošnjemu dnevu oglarjev, ki je bil 29. julija na Grebljici, pod Starim vrhom. Ze osmi dan oglarjev je tudi letos pripravilo Turistično društvo Stari vrh, pokrovitelj prireditve, ki je iz doline privabila precejšnje število obiskovalcev, pa je bilo Gozdno in lesnogospodarstvo Bled.

Tako, kot je bilo vreme — sončno — je bilo tudi razpoloženje igralcev in obiskovalcev tega oglarskega dne v katerem naj bi spet zaživel dih tistih dni, ko se je v teh krajih na več mestih dvigal dim iz oglarskih kop.

»Oglarjenje je bilo tu doma. Ker na našem koncu manjka turističnih prireditev, smo se odločili, da prikazemo delo oglarjev,« je dejal Milan Gartner, predsednik turističnega društva.

Jože Dolinar, doma z Mlake, je kopar — oglar že od mladih nog, zato ni čudno, da vsako leto sodeluje pri prikazu življenja in dela oglarjev. Ima kmetijo, kdaj pa kdaj še zakuri kopo, da primakne k ostalemu kakšen dinar. »Poprej sem vsako leto dve skuhal, zdaj pa že nekaj let nič več. Star sem, pa s kmetijo je preveč dela. To je zoprno delo.« Star je 65 let, brat Janez, tudi oglar, pa je tri leta starejši.

Na Grebljici sta stali dve kopi. Večjo so prižgali že prejšnjega dne, drugo, manjšo, pa v nedeljo, po tistem, ko je zbrane v imenu pokrovitelja pozdravil Janez Bedrač, načrtovalec gojenja in varstva gozdov v TOK Škofja Loka.

Janez Bedrač je zbranim med drugim tudi dejal: »Na ta način poudarjate zakoreninjenost v domačem gozdu, ki je že od nekdaj dajal našemu človeku dobrine za razvoj gospodarstva in izboljšanje življenja, v narodnoosvobodilni vojni pa zavetje prekaljenim borcem ter bil izhodišče za uspešne borbene podvige.

Sledovi nekoč tako pridobitnega oglarjenja so še opazni v naših gozdovih, saj o njem pričajo številna kopišča, ki pa so že močno zaraščena in ponekod na njih rastejo že visoke smreke. Prav zaradi tega je etnografsko turistična prireditev tako zelo pomembna, saj na ta način oživlja delo in težko življenje naših prednikov, ki so bili življenjsko vezani na gozd in delo v njem.

Naj ne ostane ta dan le etnografsko turistična prireditev, temveč naj postane tudi dan varstva gozdov, varovanje okolja in ljubezni do naše prelepe domovine.

Šele po tem se je pričelo zares. Tudi šale je bilo veliko. Brez nje bi bila sploh prireditev kot kruh brez soli. Povedali so tudi, da mora biti kopa velika, da »se splača«, da so zanjo najboljša bukova drva, da je kljub temu, da je bila takrat sestavljena iz 38 kubičnih metrov drv kaj občutljiva reč. Tudi vreme močno vpliva nanjo.

Prikazali so tudi oglarsko bajto, kjer kopar spi, na ogled je bilo orodje koparjev, pa kuhinja, kjer so zadišali slastni žganci.

Vesolja je bilo dovolj. Kako tudi ne, saj so se na odru zavrteli plesalci v narodnih nošah, zapeli so pevci, dobili pa je bilo tudi požirek pekočega, ta oglarskega. Le narodna pesem »Oglar pa mora bit' moj,« je bila malo otožno prizvena. Kajti oglarjev, ki bi jim dekleta to pela, ni več.

